

מה איכפת לי שאין בית מקדש?!

הרב יוני לביא - מנהל מוקד 'חברים מקשיבים'

מה בכל זאת יכול לעזור לנו להבין מה איכדנו? מה אני יכול לעשות כדי שהימים של "בין המצרים" לא ירגישו לי כמו איזה עונש מעצבן שרק צריך לחכות שייגמר כבר ונתחיל להנות מן החופש כמו שצריך...

תגידי, איך הולך לך להתפלל?

האמת לא משהו. קשה לי לקום בבוקר לתפילה וגם כשאני עושה את זה אני די מרחף. וזה עוד בזמן הלימודים. בחופש אני בכלל במשבר בעניין... 😞

חשבת פעם על כך שגם זה קשור לכך שאין לנו בית מקדש?

למה? מה הקשר?

מרגש שאיבדנו את הצינור הישיר שחיבר אותנו לאלוקים, ירד מעין מסך של ערפל שמפריד בינינו לשמים. פתאום היינו חייבים שיחברו לנו נוסח של תפילה שנדקלם, שיגישו לנו את המילים עם כפית לפה. משהו בלב שלנו נסתם והכול נהיה כבד ומלאכותי. אם היום אתה הולך ברחוב ליד הבית, ונתקל בחיילים או בנהגי מוניות, תחשוב שפעם היית רואה נביאים... אם היום אדם מחפש רגע של השראה או התרוממות רוחנית ושובר את הראש מאיפה לגרד את זה, פעם הוא פשוט היה צריך לנסוע לירושלים ולראות ולהרגיש איך נראית השראת שכינה, ניסים, אורות גדולים. בקיצור, בית מקדש.

ובתשעה באב אני אמור לחשוב על כל זה ולנסות להצטער?

שלושת השבועות הללו הם הימים שבהם קרה השבר שהשלכותיו מרחיקות לכת. חורבן המקדש היה בעצם חורבן של ירושלים ושל העם והתחלה של גלות איומה של אלפיים שנה. כל הצרות שסבלנו במשך השנים הללו - רדיפות, פוגרומים, אינקוויזיציה, גזירות, והשיא - השואה הנוראה רק לפני שבעים שנה, הם פירות הביאושים של אותו רגע נורא בו הלב שלנו נדם והפכנו מעם חי שהשכינה בתוכו לשברי רסיסים של עצמות יבשות. אם אנחנו נתקלים היום בכל-כך הרבה מקרים עצובים של מחלות ואסונות, פיגועים וייסורים, של אנשים שרוצים להתחתן במשך שנים ולא מוצאים ושל כאלו שזכו להקים בית וחולמים בלילות שגם להם יהיו ילדים, ולשווא, צריך לזכור שכל הדברים האלו הם תוצאה של דבר אחד גדול - שאלוקים רחוק מאיתנו, ואנחנו חייבים לעשות את הכול כדי שיחזור אלינו חזרה.

אבל מה יעזור לנו אם במשך כמה שבועות כל שנה לא נעשה חתונות ומסיבות ובתשעה באב נשב על הרצפה ונגיד קינות? זה יועיל במשהו?

הכרתי פעם שתי משפחות שהבן שלהם הפנה להם עורף, התרחק מן הדרך והחליט לעזוב את הדת. הראשונה, כתגובה, פשוט ניתקה איתו קשר. השנייה החליטה שגם אם הוא כרגע לא מעוניין בקשר איתנו, אנחנו לא מוותרים עליו, ובכל סעודה ואירוע משפחתי דאגו להשאיר כיסא אחד ריק עבורו. חלפו שנים ובסופו של דבר באחת מן המשפחות הבן האובד חזר הביתה. אתה יכולים לנחש לבד באיזו מהן... הימים האלו הם 'הכיסא הריק' שלנו, הכוס השבורה בחופה והאמה הלא מטויחת בבית החדש. זו הפינה בלב שאנחנו משאירים כל הזמן פתוחה להזכיר לעצמינו שחלק גדול מאיתנו עדיין חסר, ושום דבר לא יהיה שלם באמת עד שגם הוא יחזור אלינו. אנחנו מאמינים שהצער והגעגועים שלנו, ובעיקר המעשים הטובים, אהבת חנים, התפילות והציפיה לגאולה, מקרבים אותנו עוד צעד ועוד צעד אל היום שאנחנו כל-כך מחכים לו.

הרב, יש משהו לא הגיוני בלוח השנה. אני יודע שלא אנחנו תכננו אותו אבל משגע אותי איך קורה דבר כזה כל שנה מחדש ואף אחד לא אומר על זה שום דבר! 😞

נשמע שאתה מאוד כועס על משהו אבל לא הבנתי מה עשה לך לוח השנה המסכן?

תראה, זה מאוד פשוט. רק התחיל החופש הגדול. הקיץ בחוץ חוגג. ים, טיולים, מוזיקה, כיף חיים. ופתאום... טראח! נוחתים עלינו שלושת השבועות האלו של ימי "בין המצרים" עם כל ההגבלות שלהם. אוף! זה מה זה לא מתאים לי עכשיו. אני פשוט לא מצליח להתחבר לכל מיני אירועים שקרו לפני אלפי שנים וכל הקטע של בית מקדש (סליחה שאני אומר, הרב) פשוט לא אומר לי כלום. הסתדרתי עד היום מצוין בלעדיו, ואני לא מבין מה חסר לי שהוא לא קיים. אז איך, איך לכל הרוחות אני יכול להתאבל על משהו שאני בכלל לא רוצה בו, אה? 😞

אתה צודק שלא קל לנו להתחבר ובטח שלא להתאבל על דבר שלא הכרנו מקרוב ונעלם הרבה לפני שנולדנו. אבל עוד לפני שנגיד מילה על בית המקדש, שווה להקדיש רגע של מחשבה על העבר ועל הקשר שלנו אליו. ראשית, ברור שדברים שקרו בעבר יכולים להשפיע עלינו עד היום, שנים רבות לאחר שהתרחשו. אם אדם וחווה לא היו אוכלים מעץ הדעת, מי יודע, אולי עוד היית יושב היום תחת אחד מעצי גן העדן המדהימים ונהנה מיופיים. אם ההורים שלך לא היו נפגשים ומתחתנים מסתבר שלא היית מתכתב איתי עכשיו בווצאפ. האם גם לגבי השואה תגיד שאתה לא יכול להצטער עליה רק כי היא קרתה לפני שנולדת? האם תאמר שהקמת מדינת ישראל לא רלוונטית בשבילך בגלל שאפילו הסבא והסבתא שלך היו אז רק ילדים בגן?

אוקיי, אולי קצת הגזמת. אני מבין שיש דברים גדולים שקרו פעם ומשפיעים עלינו עד היום, אבל כל הסיפור הזה של בית מקדש לא מרגיש לי קשור אלי בכלל...

תגידי לי בבקשה מה זה בית מקדש?

נו, הרב, אתה שואל אותי? הבניין הזה שעמד פעם בירושלים והקריבו שם קורבנות וזה...

נראה לך שאלפיים שנה עם ישראל מתאבל ובוכה וצום ועושה כל-כך הרבה סימנים לזכר, רק בגלל איזה גוש אבן שנחרב? זה נשמע לך הגיוני?

האמת היא שלא 😞. אז על מה באמת עושים כזה רעש ובלאגן כל-כך הרבה שנים?

עולם שהיה בו בית מקדש היה עולם אחר לגמרי מזה שאנחנו מכירים היום. זה היה עולם שאלוקים שכן בתוכו ("ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם"), והאור הגדול הזה הקרין על כל המציאות. על היחסים בין בני האדם, על מה שקורה בינינו לאלוקים ואפילו עולם הטבע היה מלא ברכה. חז"ל מספרים לנו שאפילו הטעם והגודל של הפירות היו בסדר גודל אחר לגמרי ממה שאנחנו מכירים היום. הצרה הגדולה שלנו היא שנולדנו אל מציאות צרה וחשוכה ואנחנו מדמיינים שהיא הדבר הכי טוב שיכול להיות.

הרב, אני שומע את מה שאתה אומר ומנסה להיכנס לראש של מה שהיה פעם ולא כל-כך מצליח... 😞

ברור, בדיק בגלל שאתה כאן ולא שם! אתן דוגמא קטנה שתמחיש את העניין. תאר לעצמך אישה שנסלחה לכלא למאסר ממושך ופתאום מתברר שהיא בהריון. כעבור כמה חודשים נולד לה תינוק קטן וחמוד, והנהלת הכלא מחליטה להיעתר לבקשתה ולא לנתק ביניהם ביתניים. כך גדל הילד במשך כמה שנים אצל אימו והמציאות היחידה שהוא מכיר זה תא הכלא. אין לו משחקים ואין לו חברים, הוא מעולם לא שיחק בגינה ולא שחה בבריכה, הוא אף פעם לא יצא לטיול ולא אכל גלידה. ובכל זאת, הוא מרוצה מן החיים שלו. הוא שמח בכל דבר שיש לו ופשוט לא מעלה בדעתו שיש גם מציאות אחרת. עולם שלם ומדהים נמצא בחוץ אבל הוא מעולם לא זכה לפגוש אותו. אתה מצליח להבין טיפה לאן אני חותר כשאני מדבר על בית מקדש? אם צריך לבכות על משהו אז אולי קודם כל על זה שאנחנו לא מבינים בכלל על מה אנחנו צריכים לבכות...